

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ

18. Sokurjanskaja L. G. Studenchestvo na puti k drugomu obshhestvu: cennostnyj diskurs perehoda: monografia [Students on the Way to Another Society: The Value Discourse of Transition: Monograph]. Kharkov: KhNU im. V. N. Karazyna Publ., 2006. 575 p.
19. Terentjeva I. O. Vyshcha (universytets'ka) osvita: stanovlennia i rozvytok: monohrafia [Higher (University) Education: Formation and Development: Monograph]. Cherkasy, 2005. 191 p.
20. Tytarenko T. M. Zhyttyevyy svit osobystosti: u mezhakh i za mezhamy budennosti [The Personal Life of the Individual: Within and Beyond Everyday Life]. Kyiv: Lybid, 2003. 376 p.
21. Xabermas Yu. Moralnoe soznanie i kommunikativnoe dejstvie [Moral Consciousness and Communicative Action]. SPb.: Nauka, 2000. 377 p.
22. Khyzhnyak O. V. Kolektyvni dii v umovakh transformatsii sotsialnykh praktyk [Collective Actions in the Conditions of Transformation of Social Practices] avtoref. dys. ... d-ra sotsiologichnykh nauk: 22.00.01. Zaporizhzhia, 2018. 40 p.
23. Kholod O. M. Struktura i vydy sotsial'nykh komunikatsii [Structure and Types of Social Communications]. Sotsialni komunikatsii. 2010. # 3. PP. 32-36.
24. Dmytruk N., Padalka H., Kiryeiev S. Tsinnosti ukraïynskoi molodi. Rezultaty reprezentatyvnoho sotsiologichnoho doslidzhennya stanovyscha molodi [Values of Ukrainian Youth. Results of a Representative Sociological Survey of the Young People's Situation]. Ministerstvo molodi ta sportu Ukraïny. 2016. Rezhym dostupu: dmsu.gov.ua/media/2016/11/03/23/Zvit__doslidjennya_2016.pdf

Стаття надійшла в редакцію 22.11.2019 р.

УДК 316.621-053.6-047.37:061.2

DOI 10.25128/2415-3605.19.2.9

ОКСАНА СТУПАК

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6732-4569>

stupak.oksana.ua@gmail.com

кандидат педагогічних наук, докторант
Донбаський державний педагогічний університет
м. Слов'янськ Донецької обл., вул. Батюка, 19

ДІАГНОСТУВАННЯ РІВНЯ СФОРМОВАНОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДІ

Представлено результати діагностування вихідного стану сформованості соціальної активності молоді відповідно до розроблених критеріїв та показників. Якісний та кількісний аналіз рівнів сформованості соціальної активності молоді за мотиваційно-ціннісним компонентом показав низький рівень показників зацікавленості громадським, соціальним життям, самоактуалізації особистості, ціннісних орієнтацій, прагнення самореалізації в громадській діяльності. Характеристика вихідного стану змістовно-когнітивного компонента соціальної активності молоді за рівнем вияву критерію «громадсько-політична обізнаність» показала низький рівень громадсько-політичної грамотності, обізнаності щодо структури та діяльності громадських об'єднань, використання можливостей громадської діяльності як інструменти саморозвитку. Аналіз результатів діагностики вихідного стану соціально-діяльнісного компонента соціальної активності молоді за рівнем прояву критерію соціальної компетентності дав можливість констатувати дуже низькі дані за показниками: сформованість умінь будувати міжособистісні відносини, здатність планувати та організувати соціально-громадську діяльність, готовність досягати результатів дій, рівень сформованості самоорганізації. Характеризуючи рівень вихідного стану наступного компонента соціальної активності молоді – рефлексно-оціночного – за критерієм самооцінки, можна констатувати переважно низький та середній рівень його сформованості в молоді за показниками: здатність аналізувати, оцінювати процес і результат громадської діяльності, здатність до самооцінки, ступінь задоволення самореалізації в громадській діяльності.

Ключові слова: *молодь, соціальна активність, діагностика, рівень, компонент.*

ОКСАНА СТУПАК

stupak.oksana.ua@gmail.com

кандидат педагогіческих наук, докторант

ДИАГНОСТИКА УРОВНЯ СФОРМИРОВАННОСТИ СОЦИАЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ МОЛОДЕЖИ

Представлены результаты диагностики исходного уровня сформированности социальной активности молодежи в соответствии с разработанными критериями и показателями. Качественный и количественный анализ уровней сформированности социальной активности молодежи по мотивационно-ценностному компоненту показал низкий уровень показателей заинтересованности общественной, социальной жизнью, самоактуализации личности, ценностных ориентаций, стремления к самореализации в общественной деятельности. Характеристика исходного состояния содержательно-когнитивного компонента социальной активности молодежи по уровню проявления критерия «общественно-политическая осведомленность» показала низкий уровень общественно-политической грамотности, осведомленности о структуре и деятельности общественных объединений, использования возможностей общественной деятельности как инструменты саморазвития. Анализ результатов диагностики исходного состояния социально-деятельностного компонента социальной активности молодежи по уровню проявления критерия социальной компетентности дал возможность констатировать достаточно низкие данные по показателям: сформированность умений строить межличностные отношения, способность планировать и организовывать социально-общественную деятельность, готовность достигать результатов действий, уровень сформированности самоорганизации. Характеризуя уровень исходного состояния следующего компонента социальной активности молодежи – рефлексно-оценочного – по критерию самооценки, можно констатировать преимущественно низкий и средний уровень его сформированности у молодежи по показателям: способность анализировать, оценивать процесс и результат общественной деятельности, способность к самооценке, степень удовлетворения самореализации в общественной деятельности.

Ключевые слова: молодежь, социальная активность, диагностика, уровень, компонент.

OKSANA STUPAK

stupak.oksana.ua@gmail.com

Candidate of Pedagogical Sciences, doctoral student
Donbas State Pedagogical University
Slaviansk, Donetsk region, 16 Batuka Str.

DIAGNOSIS OF THE YOUTH SOCIAL ACTIVITY LEVEL

The issue of civil society development with the participation of various institutes has always interested scientists in political, philosophical and public administration, with the pedagogical aspect in the vast majority of scientific research concerned with a particular institute: either public organizations, youth movement, or volunteer organizations. However, the problem of the youth social activity formation in civil society institutes has not been the subject of research into leading pedagogical intelligence, which has made the relevance and novelty of our research. The purpose of the article is to present the results of diagnosis of the initial state of formation of the youth social activity in accordance with the developed criteria and indicators. In the context of our study, youth social activity is defined as an integrated personal activity of a young person to initiate and realize a socially useful function in the social environment, taking into account the requirements of society and personal values. Qualitative and quantitative analysis of the levels of social activity of young people in the motivational-value component showed a low level of interest in social and social life; self-actualization of personality; value orientations; aspiration of self-realization in public activity. Characterization of the initial status of the content-cognitive component of the youth social activity by the level of expression of the criterion «socio-political awareness» showed a low level of socio-political literacy; awareness of the structure and activities of public associations; use of social activity opportunities as tools of self-development. The analysis of the results of diagnostics of the initial state of the social-activity component of social activity of young people by the level of manifestation of the criterion of social competence gave an opportunity to state rather low data on the indicators: the ability to build interpersonal relationships; ability to plan and organize social and social activities; willingness to achieve results of actions; the level of self-organization formation. Describing the level of initial status of the next component of youth social activity – reflexive-evaluation – by the criterion of self-esteem, it is possible to state mainly low and average level of its formation in youth by the indicators: ability to analyze, evaluate the process and result of social activity, ability to self-esteem, degree of satisfaction community activities.

У період розбудови громадянського суспільства супроводжується стабільністю та результативною активністю його інститутів (зокрема, громадських організацій, молодіжних центрів і рад, благодійних фондів ін.), що в Україні інтенсивно прослідковується з 2014 р. Цей факт підтверджується результатами аналізу діяльності вказаних об'єднань, що демонструють свою різноманітність механізмів, інструментів впливу на процес прийняття рішень на локальному, регіональному та національному рівнях. Водночас спостерігається високий потенційний вплив цих інституцій на молодь, їхню соціалізацію, професійне зростання, формування соціальної, громадянської, відповідальної позиції та активності.

Питання розвитку громадянського суспільства за участі різних суспільних інститутів завжди цікавила вчених у політичній, філософській сферах, державного управління. При цьому педагогічний аспект у переважній більшості наукових розвідок стосувався певного інституту: громадських організацій, молодіжного руху чи волонтерських об'єднань. Проте проблема формування соціальної активності молоді в інститутах громадянського суспільства (ІГС) не була предметом розгляду й аналізу у педагогічних дослідженнях, що й обумовило актуальність та новизну нашої розвідки. Після обґрунтування теоретичних засад структурно-компонентного складу соціальної активності молоді важливим етапом ми вважали здійснення діагностики її вихідного рівня.

Мета статті – представлення результатів діагностування вихідного стану сформованості соціальної активності молоді відповідно до розроблених критеріїв та показників.

Дослідження формування соціальної активності молоді в ІГС передбачає розробку авторської системи, що засновано на теоретико-методологічних підходах. Для цього були використані провідні розвідки науковців щодо важливих науково-практичних завдань: система соціально-педагогічної підтримки дитячих громадських об'єднань [4]; система інтеграції науково-дослідної та навчальної роботи в університетській підготовці майбутніх вчителів (В. Прошкін); система соціально-педагогічної роботи з неповнолітніми засудженими в пенітенціарних закладах України [2]; система формування соціально-правової компетентності майбутніх соціальних працівників [3] тощо.

У контексті нашого дослідження соціальна активність молоді визначається як інтегрована особистісна діяльність молодої людини щодо ініціювання та реалізації суспільно-корисної функції в соціальному середовищі з урахуванням вимог суспільства та особистісних ціннісних орієнтацій.

Визначення компонентної структури соціальної активності стало можливим після теоретичного аналізу фундаментальних досліджень О. Ануфрієвої, Г. Ареф'євої, Л. Божович, Т. Мальковської, Т. Саврасова-В'юн, В. Хайкіна, О. Харланової, О. Якуби, а також профільних розвідок В. Косовця (розвиток соціальної активності молоді в умовах соціокультурного середовища села), О. Безпалько (розвиток соціальної активності особистості у дитячому об'єднанні), Л. Романовської (соціально-педагогічна підтримка діяльності дитячих громадських об'єднань України), Н. Клімкіної (формування соціальної активності підлітків із неповних сімей у навчально-виховному процесі основної школи) та ін.

У структурі соціальної активності молоді були визначені наступні компоненти: мотиваційно-ціннісний (інтерес до громадської, соціально важливих проектів, політичних процесів та реформ, волонтерства, заходів неформальної освіти для молоді, молодіжної політики); змістовно-когнітивний (знання основ проектного менеджменту, управління та організації проектів, командної роботи, проблем та потреб молоді; особливостей функціонування ІГС та державних органів, сфери діяльності ІГС); соціально-діяльнісний (уміння і навички визначати проблему, ставити цілі та завдання проектів, налагоджувати співпрацю з різними інститутами, домовлятися та делегувати повноваження); рефлексивно-оціночний (оцінка результатів, моніторинг, самоаналіз).

У межах експериментального дослідження вибірково сукупність становила молодь віком від 18 до 30 років із студентів закладу вищої освіти, представників громадських організацій, молодіжних центрів, волонтерів, з яких 300 осіб склали експериментальну групу (ЕГ), а 326 осіб – контрольну групу (КГ).

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ

Для кількісного обрахування рівнів сформованості соціальної активності молоді, використовуючи методи математичної статистики обробки даних та враховуючи дослідження А. Губи [1], ввели загальний рівень сформованості соціальної активності молоді (С) як інтегральний показник, що визначається через середнє арифметичне значень рівнів сформованості мотиваційно-ціннісного (M_c), змістовно-когнітивного (K_c), соціально-діяльнісного (D_c) та рефлексно-оціночного (R_c) компонентів соціальної активності молоді і обчислюється за формулою:

$$C = \frac{M_c + R_c + D_c + R_c}{4}.$$

Оцінка рівня сформованості кожного з компонентів соціальної активності молоді визначалася за формулою:

$$P_f = \frac{K_f}{n} \cdot 100\%,$$

де P_f – частка студентів із загальної кількості, яким притаманний відповідний f -рівень; K_f – кількість молодих осіб за f -рівнем; f – рівень сформованості соціальної активності молоді за певним рівнем (високий, середній, достатній, низький); n – загальна кількість молодих осіб, які взяли участь в констатувальному експерименті.

Представимо кількісні показники та якісний аналіз рівнів сформованості соціальної активності молоді за мотиваційно-ціннісним компонентом (табл. 1) і показниками її сформованості: зацікавленість громадським, соціальним життям, самоактуалізація особистості, ціннісні орієнтації, прагнення самореалізації в громадській діяльності.

Таблиця 1

Рівні сформованості соціальної активності молоді за мотиваційно-ціннісним компонентом за показниками

(П1 – зацікавленість громадським, соціальним життям, П2 – самоактуалізація особистості; П3 – ціннісні орієнтації; П4 – прагнення самореалізації в громадській діяльності)

Рівень	Групи	Показники			
		П1	П2	П3	П4
низький	ЕГ	25,51	34,78	31,51	29,53
	КГ	24,56	31,44	32,47	27,12
середній	ЕГ	38,11	41,06	44,81	43,82
	КГ	34,89	36,66	39,23	46,58
достатній	ЕГ	22,82	22,13	22,11	25,56
	КГ	21,39	28,78	25,74	24,01
високий	ЕГ	13,56	2,03	1,57	1,09
	КГ	19,16	3,12	2,56	2,29

Якісний аналіз результатів діагностики рівня сформованості соціальної активності молоді за ціннісно-мотиваційним компонентом показав, що молодь має недостатній рівень зацікавленості суспільним та громадським життям: середній рівень продемонстрували 38,11 % учасників ЕГ та 34,89 % – КГ. Цей факт, на нашу думку, з одного боку, зумовлений недостатньою інформованістю молодих осіб в закладах освіти про проекти та заходи, що відбуваються в громадах, містах, регіоні та країні загалом, а з іншого – незацікавленістю змістом діяльності громадських об'єднань. Дещо кращі, але не значно, результати в порівнянні з попереднім має показник самоорганізації молоді: середній рівень в ЕГ 41,06 % і в КГ 36,66 %. Отже, молодь відчуває свою спрямованість до незалежності, самостійності в діях, цінність здобуття досвіду самоорганізації під час громадської діяльності. Натомість молодь недостатньо чітко уявляє перспективи і можливості самореалізації у цій сфері громадського життя: середній

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ

рівень демонструє 43,82 % ЕГ і 43,82 % КГ. Водночас більше третини опитуваних (ЕГ – 44,81 %, КГ – 39,23 %) молодих учасників показали середній рівень зорієнтованості на формування власних цінностей задоволення потреб, при цьому не переймаючись проблемами в соціумі: політичними та суспільними реформами, низькою громадською обізнаністю про можливості імплементації державотворчих змін.

Аналіз та узагальнення результатів діагностики соціальної активності молоді за критерієм соціальної обізнаності дали можливість розподілити учасників за рівнем вихідного стану ціннісно-мотиваційного компоненту, що представлено на рис. 1.

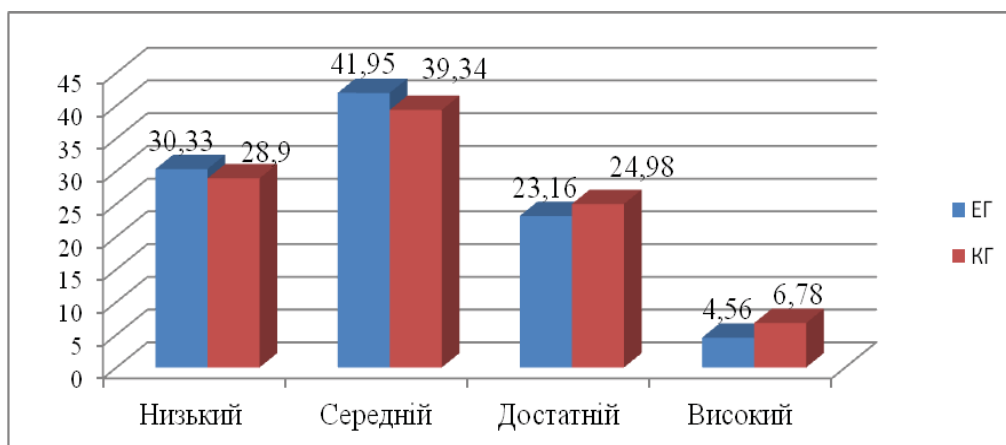

Рис. 1. Рівні сформованості соціальної активності молоді за мотиваційно-ціннісним компонентом (у %).

Наведена графічне зображення рівнів сформованості соціальної активності молоді за мотиваційно-ціннісним компонентом демонструє, що кількість молодих осіб з високим рівнем соціальної обізнаності (систематична участь в організації громадських заходів, незалежність в своїх діях, прагнення керуватися особистісними цілями та принципами, високий прояв прагнень до соціального престижу та досягнення мети) становить в ЕГ 4,56 % та в КГ 6,78 %. Кількість респондентів з достатнім рівнем (участь в громадських заходах, відносна самостійність в прийнятті рішень, формування ціннісних принципів та орієнтирів, помірний прояв досягнення мети та соціального престижу) становить 23,16 % в ЕГ і 24,98 % в КГ. Середній рівень (ситуативна зацікавленість громадською діяльністю, спрямованість до незалежності, самостійності в діях, що обумовлена ситуаціями, ситуативний прояв досягнення мети та соціального престижу) продемонстрували в ЕГ 41,95 % і в КГ 39,34 %. Кількість респондентів з низьким рівнем (відсутність інтересу до громадської діяльності, висока ступінь залежності, конформності, несамостійності; прояв прагнення до суперництва, низький вияв спрямованості на досягнення мети) становить 30,33 % в ЕГ і 28,9 % в КГ.

Характеристика вихідного стану змістовно-когнітивного компонента соціальної активності молоді за рівнем вияву критерію «громадсько-політична обізнаність» дала можливість представити кількісні дані в табл. 2 за показниками її сформованості – громадсько-політична грамотність, обізнаність щодо структури та діяльності громадських об'єднань, використання можливостей громадської діяльності як інструменту саморозвитку.

Якісний аналіз результатів діагностики рівня сформованості соціальної активності молоді за змістовно-когнітивним компонентом показав переважно низький та середній рівні за усіма показниками. Якщо громадсько-політична грамотність молоді має середні показники для 26,97 % молоді в ЕГ та 27,32 % в КГ, що свідчить про ситуативну поінформованість процесами реформування в країні та регіоні, то обізнаність щодо структури та діяльності громадських об'єднань має низькі показники: в ЕГ 80,25 % і в КГ 81,65 %. З'ясовано, що молодь має недостатній рівень знань про діяльність та можливості молодіжних, громадських, студентських об'єднань, тому рівень використання можливостей громадської діяльності як інструменту саморозвитку використовує досить незначна частина молоді: високий рівень цього показника проявили в ЕГ 1,65 % і в КГ 1,5 %.

Рівні сформованості соціальної активності молоді за змістовно-когнітивним компонентом за показниками

(П1 – громадсько-політична грамотність, П2 – обізнаність щодо структури та діяльності громадських об'єднань; П3 – використання можливостей громадської діяльності як інструменту саморозвитку)

Рівень	Групи	Показники		
		П1	П2	П3
низький	ЕГ	65,31	80,25	85,36
	КГ	60,55	81,65	87,23
середній	ЕГ	26,97	12,38	10,87
	КГ	27,32	13,45	7,76
достатній	ЕГ	4,2	5,6	2,12
	КГ	5,81	3,59	3,51
високий	ЕГ	3,52	1,77	1,65
	КГ	6,32	1,31	1,5

Узагальнені результати діагностики критерію громадсько-політичної обізнаності представлені на рис. 2.

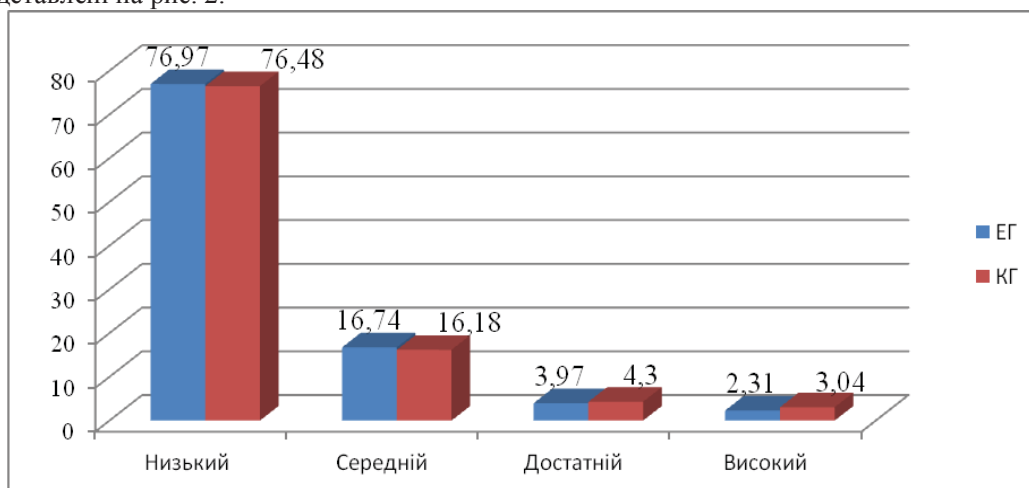

Рис. 2. Рівні сформованості соціальної активності молоді за змістовно-когнітивним компонентом (у %).

Як бачимо на рис. 2, за результатами констатувального експерименту молодих осіб з високим і достатнім рівнями соціальної активності за змістовно-когнітивним компонентом є дуже незначна кількість, а саме: високий рівень (досвід в поширенні знань про громадсько-політичний устрій та роль молоді в розвитку громадянського суспільства, стійкий інтерес до саморозвитку та залучення молоді до громадської діяльності) проявили в ЕГ 2,31 % і в КГ 3,04 %, тоді як достатній рівень (наявність знань про основні засади громадсько-політичного устрою та можливості, структуру громадських об'єднань, молодіжних рад і центрів, їхньої діяльності, ситуативне використання можливостей громадського сектора для саморозвитку) продемонстрували в ЕГ 3,97 % і в КГ 4,3 %. Незначна кількість респондентів виявили і середній рівень (наявність базових знань про громадсько-політичний устрій, діяльність громадських організацій, молодіжних рад і центрів, визнання необхідності розвиватися в громадському просторі) виявили в ЕГ 16,74 % і в КГ 16,18 %. Натомість усі інші мають низький рівень (недостатній рівень знань про громадсько-політичний устрій, діяльність громадських об'єднань, невикористання можливостей громадської діяльності для саморозвитку): в ЕГ 76,97 % і КГ 76,48 %.

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ

Аналіз результатів діагностики вихідного стану соціально-діяльничого компонента соціальної активності молоді за рівнем прояву критерію соціальної компетентності дав можливість констатувати дуже низькі дані за показниками: сформованість умінь будувати міжособистісні відносини; здатність планувати та організувати соціально-громадську діяльність; готовність досягати результатів дій; рівень сформованості самоорганізації (табл. 3).

Таблиця 3

Рівні сформованості соціальної активності молоді за соціально-діяльничим компонентом за показниками

(П1 – сформованість умінь будувати міжособистісні відносини; П2 – здатність планувати та організувати соціально-громадську діяльність; П3 – готовність досягати результатів дій; П4 – рівень сформованості самоорганізації)

Рівень	Групи	Показники			
		П1	П2	П3	П4
низький	ЕГ	23,56	78,95	52,87	87,22
	КГ	20,68	80,23	54,52	88,14
середній	ЕГ	52,31	10,25	40,55	10,25
	КГ	48,79	11,65	39,98	8,78
достатній	ЕГ	18,78	5,23	5,36	1,5
	КГ	21,39	6,6	3,66	2,01
високий	ЕГ	5,35	5,57	1,22	1,03
	КГ	9,14	1,52	1,84	1,07

Якісний аналіз результатів діагностики рівня сформованості соціальної активності молоді за соціально-діяльничим компонентом показав переважно низький рівень за більшістю показників. Так, середній рівень сформованості умінь будувати міжособистісні відносини в колективі мають 52,31 % в ЕГ і 48,79 % в КГ, що свідчить про наявність навичок спілкування, проте недостатній рівень якостей ефективної комунікації для досягнення поставлених цілей чи вирішення проблем в колективі. Здатність планувати й організувати соціально-громадську діяльність на низькому рівні продемонструвала більшість респондентів: 78,95 % в ЕГ і 80,23 % в КГ. Рівень сформованості самоорганізації на низькому рівні показали 87,22 % в ЕГ і 88,14 % в КГ. Цей факт пояснюється відсутністю або незначним досвідом в сфері громадської діяльності, участі в розробці, реалізації проектної діяльності респондентів із молоді.

Узагальнений результат діагностики критерію соціальної компетентності соціально-діяльничого компонента соціальної активності молоді представлений на рис. 3 із розподіленням за рівнями сформованості.

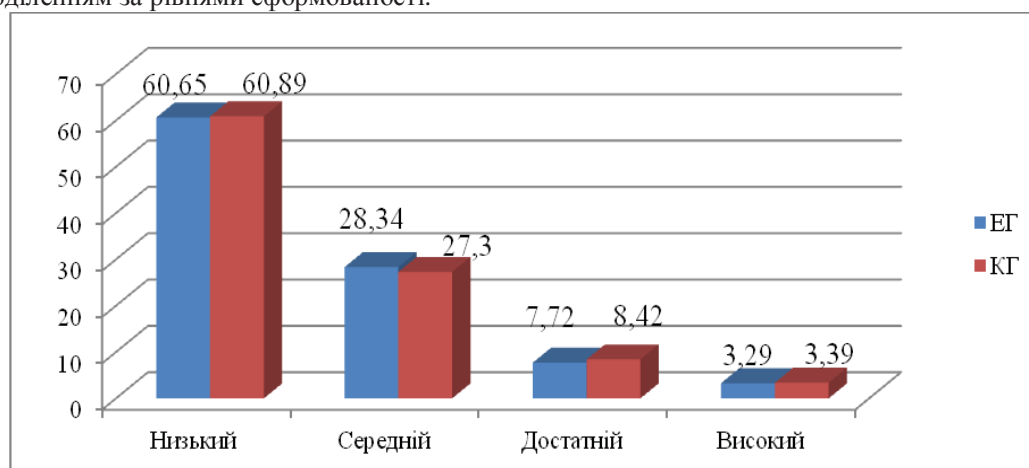

Рис. 3. Рівні сформованості соціальної активності молоді за соціально-діяльничим компонентом (у %).

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ

Як бачимо з рис. 3, за результатами констатувального експерименту переважна більшість респондентів має низький рівень соціальної компетентності, зокрема, в діяльності ІГС. Високий рівень соціально-діяльнісного компонента соціальної активності (високий рівень навичок самоорганізації, планувати, організації, контролю своє діяльності, встановлення міжособистісних відносин) проявили лише 3,29 % в ЕГ і 3,39 % в КГ. Достатній рівень (часткові уміння планувати, організовувати та контролювати діяльність, достатній рівень сформованості умінь будувати міжособистісні відносини та досягати результатів) продемонстрували в ЕГ 7,72 % і в КГ 8,42 %. Середній рівень (часткові уміння планувати, організовувати та контролювати діяльність, достатній рівень сформованості умінь будувати міжособистісні відносини та досягати результатів) становить в ЕГ 28,34 % і в КГ 27,3 %. Натомість низький рівень (недостатній рівень умінь і навичок самоорганізації, планування своєї роботи, складність в спілкуванні з оточуючими, низький рівень прагнення досягати результатів) переважає в 60,65 % в ЕГ і 60,89 % в КГ.

Характеризуючи рівень вихідного стану наступного компонента соціальної активності молоді – рефлексно-оціночного – за критерієм самооцінки, можна констатувати переважно низький та середній рівень його сформованості в молоді за показниками: здатність аналізувати, оцінювати процес і результат громадської діяльності, здатність до самооцінки, ступінь задоволення самореалізації в громадській діяльності. Кількісні результати діагностики за кожним показником критерію самооцінки наведені в табл. 4.

Таблиця 4

Рівні сформованості соціальної активності молоді за рефлексно-оціночним компонентом за показниками

(П1 – здатність аналізувати, оцінювати процес і результат громадської діяльності; П2 – здатність до самооцінки; П3 – ступінь задоволення самореалізації в громадській діяльності)

Рівень	Групи	Показники		
		П1	П2	П3
низький	ЕГ	87,16	48,36	90,23
	КГ	88,14	46,88	90,12
середній	ЕГ	11,14	30,54	8,21
	КГ	10,44	25,67	8,55
достатній	ЕГ	1,2	15,23	1,56
	КГ	1,12	19,22	1,33
високий	ЕГ	0,5	5,87	0
	КГ	0,3	8,23	0

Якісний аналіз результатів діагностики рівня сформованості соціальної активності молоді за рефлексно-оціночним компонентом показав дуже низький рівень сформованості самооцінки у переважної більшості респондентів. Підтверджується той факт, що молодь, не маючи вагомого досвіду в громадській діяльності, не може аналізувати та оцінювати роботу громадських організацій та об'єднань: низький рівень продемонстрували 87,16 % в ЕГ і 88,14 % в КГ. Водночас здатність до оцінки власних дій, зіставлення з реально очікуваними результатами у респондентів трохи кращі: середній рівень показали 30,54 % в ЕГ і 25,67 % молоді в КГ. Натомість низький ступінь задоволення самореалізації в громадській діяльності проявили 90,23 % в ЕГ і 90,12 % в КГ, що свідчить про недостатню залученість до діяльності в ІГС.

Узагальнені результати сформованості самооцінки в респондентів представлені на рис. 4.

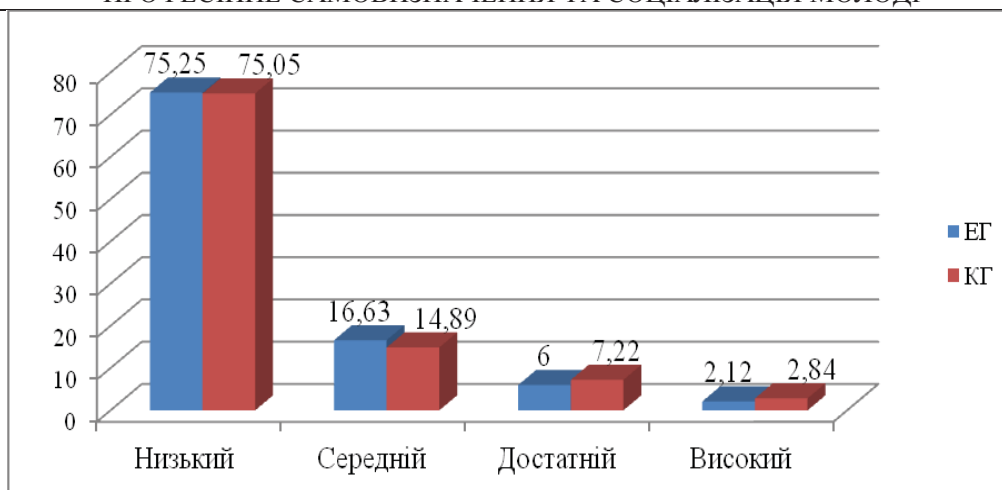

Рис. 4. Рівні сформованості соціальної активності молоді за рефлексно-оціночним компонентом (у %).

Як бачимо з рис. 4, переважна більшість молоді має низький рівень соціальної активності за рефлексно-оціночним компонентом (низький рівень здатності до аналізу та самоаналізу, занижена самооцінка, недооцінка власних сил): в EG 75,25 % і в KG 75,05 %. Незначна частина молоді продемонструвала середній рівень (завищена самооцінка, невміння правильно оцінювати результати своєї діяльності та результати громадської діяльності, порівняння себе з іншими): в EG 16,63 % і в KG 14,89 %. Натомість достатній рівень (достатній рівень самооцінки, достатній рівень здатності аналізувати, оцінювати процес і результат громадської діяльності, помірний ступінь задоволення самореалізації в громадській діяльності) виявлено лише 6 % в EG і 7,22 % в KG. Значно нижчі показники високого рівня (адекватний рівень самооцінки, високий рівень здатності аналізувати, оцінювати процес і результат громадської діяльності, високий ступінь задоволення самореалізації в громадській діяльності): в EG 2,12 % і KG 2,84 %.

Отримавши результати вихідного рівня сформованості соціальної активності молоді за кожним компонентом, доцільним вбачалося розрахувати значення комплексного критерію як інтегрального індикатора рівня сформованості соціальної активності молоді. Відзначимо, що комплексний критерій розраховувався як середнє арифметичне окремих критеріїв соціальної активності молоді за формулою:

$$KK = \frac{K_1 + K_2 + K_3 + K_4}{4},$$

де KK – комплексний критерій рівня сформованості соціальної активності молоді; K_1 – K_4 – значення окремих критеріїв соціальної активності молоді.

Результати встановлення комплексного критерію рівня сформованості соціальної активності молоді представлені на рис. 5.

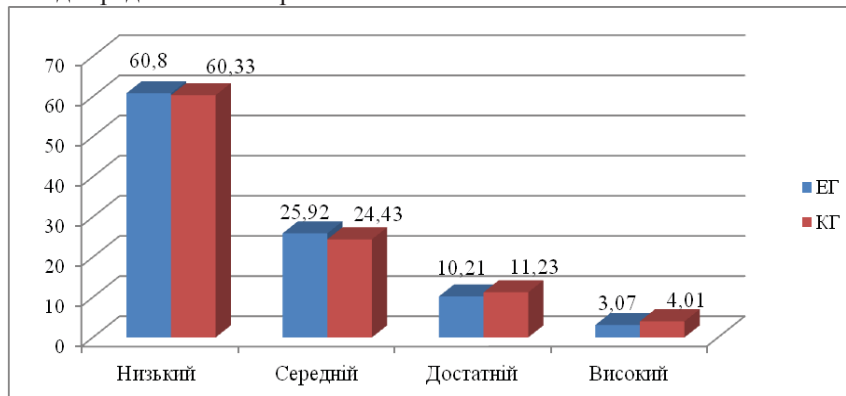

Рис. 5. Рівні вихідного стану соціальної активності молоді за результатами констатувального експерименту.

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ

Проаналізувавши стан вихідного рівня соціальної активності молоді за результатами констатувального експерименту, ми дійшли висновку, що переважна більшість респондентів має низький та середній рівні соціальної активності. Цей факт підтверджує актуальність досліджуваної проблеми та доцільність впровадження системи формування соціальної активності молоді в ІГС під час експериментальної роботи.

Поставлене завдання нашого дослідження було виконано, а саме: представлені результати діагностування вихідного стану сформованості соціальної активності молоді відповідно до розроблених критеріїв та показників. Якісні та кількісні результати дослідження показали переважно низький рівень соціальної активності молоді за мотиваційно-ціннісним, змістовно-когнітивним, соціально-діяльним і рефлексно-оціночним компонентами. Наступним кроком нашої роботи буде впровадження названої системи та повторне діагностування рівня соціальної активності для підтвердження ефективності запропонованих технологій, форм і методів формування соціальної активності молоді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Губа А. В. Теоретико-методичні засади формування управлінської культури вчителя – майбутнього менеджера освіти: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / А. В. Губа. – Харків, 2010. – 512 с.
2. Караман О. Л. Теорія і методика соціально-педагогічної роботи з неповнолітніми засудженими в пенітенціарних закладах України: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.05 / О. Л. Караман. – Луганськ, 2013. – 570 с.
3. Лісовець О. В. Теорія та практика формування соціально-правової компетентності майбутніх соціальних працівників в умовах університетської освіти: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.05 / О. В. Лісовець. – Слов'янськ, 2018. – 575 с.
4. Романовська Л. І. Соціально-педагогічна підтримка діяльності дитячих громадських об'єднань України: історія і сучасність: монографія / Л. І. Романовська. – Вінниця: Меркюрі-Поділля, 2012. – 420 с.

REFERENCES

1. Guba A. V. Teoretyko-metodychni zasady formuvannya upravlinskoyi kultury vchytelya – majbutnogo menedzhera osvity: diss. ... dokt. ped. nauk [Theoretical and methodological foundations of forming the managerial culture of the teacher – the future manager of education]. Kharkiv, 2010. 512 p.
2. Karaman O. L. Teoriia i metodyka sotsialno-pedahohichnoi roboty z nepovnlitnimy zasudzhenymy v penitentsiarnykh zakladakh Ukrainy: diss. ... dokt. ped. nauk [Theory and methodology of social and pedagogical work with juvenile prisoners in penitentiary institutions of Ukraine]. Luhansk, 2013. 570 p.
3. Lisovets O. V. Teoria ta praktyka formuvannia sotsialno-pravovoi kompetentnosti maibutnikh sotsialnykh pratsivnyukiv v umovakh universytetskoï osvity: diss. ... dokt. ped. nauk [Theory and practice of formation of social and legal competence of future social workers in the conditions of university education]. Sloviansk, 2018. 575 p.
4. Romanovska L. I. Sotsialno-pedahohichna pidtrymka diialnosti dytiachykh hromadskykh obiednan Ukrainy: istoria i suchasnist [Social and pedagogical support for the activity of children's public associations of Ukraine: history and present]. Vinnytsia: Merkiuri-Podillia, 2012. 420 p.

Стаття надійшла в редакцію 19.11.2019 р

УДК 378.147

DOI 10.25128/2415-3605.19.2.10

ВІКТОРІЯ БІЛИЦЬКА

<https://orcid.org/0000-0002-5067-309X>

bilytskav@gmail.com

доктор філософії з галузі «Освіта/Педагогіка»

старший викладач

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут» імені Ігоря Сікорського

м. Київ, пр-т Перемоги, 37, корп. 7